

KECSKEMÉTI FŐISKOLA
KERTÉSZETI FŐISKOLAI KAR

II. GAZDÁLKODÁS ÉS MENEDZSMENT
TUDOMÁNYOS KONFERENCIA

„A vidék él és élni akar”

I. kötet

2015. augusztus 27.
KECSKEMÉT

II. GAZDÁLKODÁS ÉS MENEDZSMENT TUDOMÁNYOS KONFERENCIA

I. kötet

„A vidék él és élni akar”

KECSKEMÉTI FŐISKOLA
KERTÉSZETI FŐISKOLAI KAR

II. GAZDÁLKODÁS ÉS MENEDZSMENT TUDOMÁNYOS KONFERENCIA

I. kötet

„A vidék él és élni akar”

2015. augusztus 27.

KECSKEMÉT

Szerkesztette:

Dr. habil Ferencz Árpád
főiskolai tanár

Szerkesztő bizottság:

Dr. Ferencz Árpád
főiskolai tanár

Dr. Pető Judit
főiskolai tanár

Kőszegi Irén Rita
főiskolai tanársegéd

Felelős kiadó:

Dr. Ferencz Árpád dékán
Kecskeméti Főiskola Kertészeti Főiskolai Kar

ISBN 978-615-5192-33-3 II.

Gazdálkodás és Menedzsment Tudományos Konferencia I.
Kecskeméti Főiskola

Példányszám:

150

Készült:

Kecskeméti Főiskola KIK Nyomda

Munkaszám:

2015.125

78	Bernáth Iván – Maródi Ágnes – Buzás Zsuzsa – Dr. Vanya Melinda	
	Hálónkunk egészsége	393
83	Bencz Gabriella	
	Geometriai alakzatok modellezése dinamikus síkgeometriai program segítségével	398
88	Bencz Gabriella	
	Dinamikus térgeometria programmal modellezett geometriai alakzatok a tanításban	403
93	BEÜSÁGI (PhD) SZEKCIÓ	409
98	Bálos Izabella Mária – Tóth Tamás	
	Az egészség és a gazdaság kölcsönhatásaival foglalkozó elméletek rendszerszemléletű modellezése	411
03	Bélier-Toma Edit – Kenneth Agu Obinna – Farkasné Fekete Mária	
	Nemzetközi pénzügyi befektetések és az üzleti kultúra viszonya	416
05	Bélier-Toma Edit	
	A kockázati tőkepiacon felmerülő kockázatok	421
10	Nagy Tünde Orsolya	
	Kihívások a vállalati versenyképesség-mérés területén	426
15	Nagy Tünde Orsolya	
	Verenyképesség növelés a Lean gondolkodás segítségével	431
20	Borjai Klaudia - Fenyves Veronika – Sütő Dávid	
	Kereskedelmi vállalkozások csődelőrejelzésének összehasonlító elemzése	436
25	Bódi Ágnes – Bódi Barbara – Kasza Gyula – Kardos Levente	
	Kommunális szennyvíziszap vermikomposztálásának lehetősége egy innovatív, környezetileg fenntartható technológia kifejlesztésével	441
30	Gátyás Dóra Kinga	
	Vezetői kompetenciák: velünk született adottság vagy tanulható képesség?	446
35	Gálai Andrea - Balogh Sándor	
	Élelmiszer termék-innovációk újdonság-értékének minősítése	451
41	Gábor József	
	Aggregálás: egyensúly európai szinten?	456
48	Gódi Panni	
	A város orientáció és a szervezeti elköteleződés kapcsolata	461
53	Gódi József	
	Vállalati sikertényezők	466
58	Bálos-Füldi Emese - Dajnoki Krisztina	
	A független és megváltozott munkaképességű személyek munkaerő-piaci jellemzői a kutatásokban	471
63	Nagy Judit - Zseni Anikó	
	Működési megoldások az emberi erőforrás hasznosítására a fenntartható vízgazdálkodás és fenntartható mezőgazdaság elősegítése érdekében	476
68	Tóth Gergő	
	A gyógyszerforgalom és az egészségügyi kiadások kapcsolatának regionális vizsgálata	481
73	Bálos Izabella Mária – Bálint Csaba	
	Az egészségi állapot és a helyi egészségügyi ellátórendszer lakossági megítélése Hollókőn	486
78		
83		
88		
93		
98		
03		
05		
10		
15		
20		
25		
30		
35		
41		
43		
48		
53		
58		
63		
68		
73		
78		
83		
88		

KERESKEDELMI VÁLLALKOZÁSOK CSÖDELŐREJELZÉSÉNEK ÖSSZEHASONLÍTÓ ELEMZÉSE COMPARATIVE ANALYSIS OF COMMERCIAL UNDERTAKINGS BANKRUPTCY PREDICTION

Dorgai Klaudia¹-Fenyves Veronika² – Sütő Dávid³

¹SZÁMVITEL MA hallgató, Debreceni Egyetem Gazdaságtudományi Kar, 4032 Debrecen
Böszörményi u. 138., 06-52-5098-444 , klaudia.dorgai@gmail.com

²egyetemi docens, Debreceni Egyetem Gazdaságtudományi Kar, Számviteli és Pénzügyi
Intézet, 4032 Debrecen Böszörményi u. 138., 06-52-5098-444 ,
fenyves.veronika@econ.unideb.hu

³VÁLLALKOZÁSFEJLESZTÉS MA hallgató, Debreceni Egyetem Gazdaságtudományi
Kar, 4032 Debrecen Böszörményi u. 138., 06-52-5098-444 , david.suto.bhs@gmail.com

ÖSSZEFOGLALÁS

Számtalan gazdasági szervezet alakul, működik sikeresen, aztán néhány ezek közül tönkremegy. A vállalatok működőképességét vagy éppen hanyatlását nagyon sok tényező befolyásolja. A vállalkozások célja a likviditás, azaz a rövid távú fizetőképesség fenntartása, mely alapfeltétele a hosszú távú sikeres, zavartalan működésnek. Az elemzés során a fizetőképességét kifejező pénzügyi modellekre helyezük a fő hangsúlyt. Arra keressük a választ, hogy az Altman féle csödelőrejelzési modell a kellő pontossággal működik-e, és jelzi-e előre az esetleges problémákat.

SUMMARY

Számtalan Innumerable economic organizations come into existence and operate successfully then some of them go bankrupt. A great many factors influence the operability or decline of corporations. The aim of undertakings is to maintain the liquidity i.e. the short-term solvency which is a primary condition of the long-term successful smooth operation. During the analysis, we place the main emphasis on the financial models representing the solvency. We seek an answer to the question whether the Altman's bankruptcy prediction model can operate with sufficient accuracy and whether it can predict the occasional problems.

1. BEVEZETÉS

A vállalatok fennmaradásának a vizsgálata, már nagyon régóta foglalkoztatja a vezetés- és szervezéstudomány területén tevékenykedő szakértőket (Benyovszki-Kibédi, 2007). A vállalkozások rövid távú célja az azonnali fizetőképesség, azaz a likviditás fenntartása. Ennek hatékony menedzselése a fennmaradás elősegítésén túl, lehetővé teszi a vállalatok számára, hogy kisebb ráfordítással nagyobb jövedelmezőséget érjenek el (Rózsa-Tálas, 2012). Napjainkban a kockázatelemzésnek és a kockázatmenedzsmentnek nagyon jelentős irodalma van, az egyszerűbb módszerektől kezdve a bonyolult matematikus modellekig. A vállalatvezetés feladata, hogy a kockázatvállalásnak az optimális szintjét megtalálja, azaz ne mondjon le bizonyos jövedelem eléréséről, de menedzselhető szinten tartsa az esetleges bekövetkező veszteséget is. Ehhez szükséges, hogy folyamatosan figyelemmel kísérjük a vállalkozás helyzetét (Tarnóczy-Fenyves, 2010). Az esetleges kockázatokra, problémákra felhívhatja a figyelmet valamelyik csödelőrejelzési modell is. Ebből az elmúlt évtizedekben több változat is készült, mely mindegyike más-más mutatószámot képezve, illetve különböző súlyokat használva vizsgálja a vállalat helyzetét. A csödelőrejelzés a XX. és a XXI. század egyik legizgalmasabb pénzügyi-statisztikai kihívásai közé tartozik. Magyarországon – ahogyan a világ többi országában is – napról napra találkozhatunk csödeljárási vagy

felszámolási eljárás alá került vállalatokkal. Az immár tömegjelenséggé vált fizetéseképtelenség miatt egyre erősebb az igény a korszerű, megbízható csődelőrejelzési modellek kidolgozására (Kristóf, 2005). A pénzügyi modellel történő elemzést elvégezzük a még ma is működő vállalkozásokon, valamint a már felszámolás alatt álló cégek esetében is. Azért tartjuk fontosnak mindkét csoport vizsgálatát, hogy megmutassuk a mutatószámok megbízhatóságát a fizetőképes gazdasági szervezetek esetében úgy, hogy a már csőd közeli helyzetbe jutott cégeknél ezen mutatószámok gyakorlati alkalmazásával előre jelezhető lett volna a csődbe jutás veszélye.

2. ANYAG ÉS MÓDSZER

A tanulmányunkban elemzett vállalkozások kereskedelmi tevékenységet végeznek. A társaságok Debrecen és maximum 130 km-es körzetéből kerültek kiválasztásra. Ez azért fontos, mert egy észak-alföldi és egy dunántúli kereskedelmi cég összehasonlításában befolyásoló tényező lehet a földrajzi elhelyezkedés és a fogyasztók igényeinek különbözete, valamint az életszínvonal minősége. A kereskedelmi vállalkozások, leginkább a kiskereskedelmek nyereségét erősen befolyásolja a piaci kereslet, a lakosság jövedelmi helyzete, valamint vásárlási szokásai. A kiválasztott cégek tevékenységét tekintve élelmiszer-kereskedelemmel foglalkoznak. A kiválasztott vállalkozásokat két csoportba osztottuk. Az egyik csoportba a jelenleg is működőek tartoznak. Azért éreztem fontosnak a vizsgálatukat, hogy előre jelezzem, várhatóan csődbe fog-e menni a cég. A másik csoport a már felszámolás alatt álló, vagy nem rég felszámolt cégek. Ezeket a vállalkozásokat azért vettük bele az elemzésbe, hogy bemutassuk, hogy a csődelőrejelzési modellek segítségével előre jelezhető lett volna az adott társaság gyengesége, és kellő beavatkozás esetén talán nem lett volna szükség a megszüntetésre. A különböző csődmodellek közül jelen tanulmány keretében az Altman féle csődmodell alkalmazását mutatjuk be. Altman sokváltozós módszereket alkalmazott. A „Z” pont megállapításához egy sor, relatív hatásuk szerint súlyozott pénzügyi mutatót használ. Ez a „Z” pont (score) elemzés. Az eredeti modell öt mutató alapján számítja ki a „Z” pontot:

A „Z” modell az alábbi egyenlettel írható fel:

$$Z = 0,012X_1 + 0,014X_2 + 0,033X_3 + 0,006X_4 + 0,999X_5$$

Ahol: X₁: Működő tőke/Összes eszköz, X₂: Mérleg szerinti eredmény/Összes eszköz, X₃: EBIT (azaz kamat- és adófizetés előtti profit)/Összes eszköz, X₄: Részvények piaci értéke/Összes kötelezettség, X₅: Értékesítés nettó árbevétele/Összes eszköz

Amennyiben a „Z” pont értéke 1,8 % alatt helyezkedik el, úgy a vállalkozás valószínűleg pénzügyi válságba fog kerülni. Ha a „Z” pont értéke 1,8 % felett van, akkor kicsi a vállalati válság bekövetkezésének valószínűsége. Viszont 3-nál nagyobb érték felett az valószínűsíthető, hogy a társaságot nem fenyegeti válság belátható időn belül” (Altman, 1968).

„Altman imént említett Z modellje kizárólag olyan nyilvános vállalkozások esetében alkalmazható, amelyeket a tőzsdére bevezettek. Ebből az okból kifolyólag Altman megalkotott egy újabb modellt a tőzsdén nem jegyzett társaságok számára. Az új képlet a következőképpen néz ki:

$$Z=0,717X_1 + 0,847X_2 + 3,107X_3 + 0,42X_4 + 0,998X_5$$

Ahol: X_1 : Forgó tőke/ Összes eszköz, X_2 : Mérleg szerinti eredmény/ Összes eszköz, X_3 : EBIT/ Összes eszköz, X_4 : Saját tőke könyv szerinti értéke/ Összes kötelezettség, X_5 : Értékesítés nettó árbevétele/ Összes eszköz

A tőzsdén nem jegyzett társaságok esetében a „Z” modell értéke a korábbi értékektől eltérően alakul. Ha Z értéke kisebb, mint 1,23, akkor a vállalkozás csődbe megy. Amennyiben a Z értéke nagyobb lesz, mint 1,23, ebben az esetben nem várható csőd. Abban az esetben, ha a Z értéke nagyobb lesz, mint 2,90, akkor kicsi a valószínűsége a vállalkozás csődbejutásának”(Altman, 1968).

3. EREDMÉNYEK

A működő társaságok Altman féle csődelőrejelzési modell alapján kiszámított értékeit az 1. táblázat tartalmazza. A piros színnel jelölt eredmények a csőd közeli helyzetre utalnak, míg a kék szín a bizonytalansági zónába eső értékeket mutatja. A mutató értékét a vállalatok beszámolójából képzett arányszámok segítségével, illetve azok megfelelő mértékű súlytal történő szorzás után kaptuk. A működő vállalkozások esetében csak néhány helyen áll fenn a csőd veszélye. A legtöbb esetben ennek oka a negatív forgótőke, tehát az, hogy a rövid lejáratú kötelezettségek értéke meghaladja a forgóeszközök értékét. A 6 működő vállalkozás 4 évének mutatószámait együtt nézve vizsgálhatjuk a kapott eredmények megoszlását a különböző kategóriák között. A kiszámolt 24 db eredmény közül 11 db határérték feletti és egyértelműen a túlélésre utal, míg 5 db a bizonytalansági zónába sorolandó, ami még nem jelent veszélyt a vállalkozások számára. A fizetéseképtelenségre, vagyis a csőd közeli állapotra 8 db eredmény utal, mely az összes eredmény 1/3 része. Összességében tehát elmondható, hogy nincs mitől félni a vezetőségnek, de egyesével is meg kell vizsgálni a cégenkénti eredményt.

1. Táblázat: Működő vállalkozások Altman modellje alapján kiszámolt értékei 2010 – 2013 között

Vállalkozás	2010	2011	2012	2013
1.	2,20	3,24	4,53	1,15
2.	13,61	17,73	89,65	11,42
3.	-1,24	-2,28	-2,56	1,57
4.	4,97	7,43	3,02	-2,42
5.	2,41	0,93	-0,28	0,72
6.	8,88	3,26	2,71	1,58

Forrás: Saját számítás

A már többször említett 2-es számú és 6-os számú vállalkozás egyértelmű túlélő, míg a legnagyobb kritika a 3-as számú és 5-ös számú vállalatokkal szemben állítható fel. A 3-as számú vállalkozás tőkefeszültségi (D/E) mutatója igen magas, így fennáll a csődbe jutás veszélye. Ezt az Altman féle csődmodell is alátámasztja. Az 5-ös számú cég esetében a modellhez szükséges mutatók értékeit nézve nem mondható el, hogy veszélyben lenne az adott cég, mégis súlyozva, egymást felerősítve határérték alatti eredményt hoz.

A felszámolás alatt álló vállalkozások esetében is kiszámoltuk a mutató értékeit. A 2. táblázatban már sokkal több piros érték látható, ami a csődveszélyre utal. A vizsgálat utolsó 3 éve mindenhol megszűnést mutat. A legnagyobb hanyatlás a 8-as számú vállalkozásnál figyelhető meg, hiszen a vizsgált időszak alatt a modell minden mutatója negatív, melyek egymást felerősítve, nagyon magas, negatív előjelű eredményt hoz.

2. Táblázat: Felszámolás alatt álló vállalkozások Altman modellje alapján kiszámolt értékei a felszámolást megelőző 4 évben

Vállalkozás	x-4	x-3	x-2	x-1
7.	1,60	0,99	-13,83	#ZÉRÓOSZTÓ!
8	-11,56	-26,91	-122,89	-23 787,39
9.	7,35	-0,84	-5,23	-78,93
10.	1,32	0,89	-29,05	-219,26
11.	1,49	-24,11	-35,69	-84,98
12.	-4,45	-10,92	-12,76	-10,77

Forrás: Saját számítás

Érdekes, hogy a 7-es számú társaság felszámolást megelőző évében #ZÉRÓOSZTÓ! értéket látható. Ennek oka, hogy a vállalkozás nem rendelkezik adóssággal, mérlegének forrás oldalát kizárólag a saját tőke összege teszi ki. Ez azt jelentené, hogy a cég tőkeerős, de ha megnézzük a mérleg eszköz oldalát, láthatjuk, hogy az összes befektetett eszközt eladta, viszont így hiányzik a működés tárgyi feltétele. A vállalat már készlettel sem rendelkezik, ami a kereskedelmi jellegből elengedhetetlen lenne. Ez már a teljes hanyatlásra utal.

4. KÖVETKEZTETÉSEK, JAVASLATOK

A rendelkezésre álló szakirodalom és az elvégzett vizsgálatok alapján elmondható, hogy a szabadon hozzáférhető beszámolók alapján nagy megbízhatósággal előre jelezhető a vállalkozások fizetéseképtelensége az Altman féle csődmodell segítségével. A csődmodellek számításához mindenképpen szükséges különböző pénzügyi mutatószámok kiszámítása, ezen kívül a vállalkozásoknak ajánlatos (lehetőleg negyedévente) a hagyományos és korrigált pénzügyi mutatószámok használata.